

Diariennr: MYH 2025/2124

Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet

Handläggare: Helén Björnsdotter och Svante Sandell
E-post: helen.bjornsdotter@myh.se

103 33 Stockholm

Myndigheten för yrkeshögskolans yttrande över SOU 2024:74 Fler vägar till arbetslivet

Sammanfattning

Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) anser att flertalet av förslagen i utredningen är väl avvägda. MYH har några synpunkter som bygger på lärdomar från arbetet med nationell yrkesutbildning och har därför i remissvaret fokuserat på kapitel 9 samt 10 och utifrån dessa lämnat några övergripande reflektioner.

Synpunkter

MYH har inga synpunkter på huvudförslaget om att inrätta ett nytt yrkesprogram omfattande 1 900 gymnasiepoäng och tillstyrker utredningens förslag att ge MYH ett uppdrag att som underlag till regeringen bedöma på vilken SeQF nivå det nya yrkesutbildningsbeviset ska inordnas.

I kapitel 9 föreslår utredningen att det ska införas ett statsbidrag för att stimulera yrkesutbildning inom små och/eller dyra yrkesområden. Förslaget innebär bland annat att en skolhuvudman som har lämnat över uppgifter som avser undervisning i gymnasieskolan i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad profil, eller motsvarande utbildning inom kommunal vuxenutbildning, får ansöka om statsbidrag. Utredningen beskriver att branscher önskar ett fortsatt inflytande i arbetet med att skapa fler utbildningstillfällen inom små och dyra yrkesområden.

MYH instämmer i att det finns ett stort engagemang och intresse hos branscherna i att stimulera tillväxten av yrkesutbildningar. Detta bekräftas inte minst av erfarenheterna från pilotverksamheten med nationell yrkesutbildning (NY), som pågått sedan 2024. NY genomförs med utgångspunkt i den modell som tillämpas för yrkeshögskolan. Det innebär att utbildningarna tas fram, utvecklas och genomförs i nära samarbete med arbetslivet. Varje utbildning har en ledningsgrupp där arbetslivsrepresentanter är i majoritet, för att utbildningen ska svara mot arbetslivets behov av kompetens.

I den kontinuerliga dialog som MYH fört och för med representanter från branscherna framkommer det att flera branscher ser potential i att NY kan komplettera befintligt utbud av yrkesutbildning för vuxna, bland annat genom att kostnadskrävande utbildningar inom specifika yrkesområden kan starta.

Med utredningens förslag skapas fler möjligheter för branscher att bidra till yrkesutbildningar för vuxna på SeQF nivå 4 (gymnasial nivå). I detta sammanhang vill MYH uppmärksamma vikten av att branscher och arbetsgivare bibehåller och utvecklar sin förmåga, men också ges tydliga förutsättningar, att bidra i genomförandet av yrkesutbildningar inom olika utbildningsformer. Det är särskilt viktigt då förfarandet när det gäller arbetslivets medverkan till viss del skiljer sig åt inom olika utbildningsformer.

Här behöver både myndigheter och utbildnings-anordnare vara tydliga i sin kommunikation och dialog med branscher och arbetsgivare

kring hur tillvägagångssätten ser ut när det gäller att bidra till såväl tillkomsten som genomförandet av yrkesutbildningar för vuxna.

Vidare vill MYH lyfta betydelsen av en väl fungerande vägledning för att ge individer en möjlighet att orientera sig i de olika förutsättningar som gäller för olika utbildningsformer.

MYH vill också poängtera vikten av att fortsatt samverkan mellan myndigheter, aktörer på nationell, regional och lokal nivå samt utbildningsanordnare är en förutsättning för att olika utbildningsformer ska fylla sina syften och tillsammans bidra till en väl fungerande kompetensförsörjning.

I kapitel 10 föreslår utredningen att yrkesprov ska införas på yrkesprogram i gymnasieskolan och på nationella program med yrkesinriktning i anpassade gymnasieskolan. Utredningen ser stora fördelar med att inkludera även kommunal vuxenutbildning i förslaget.

En del i det ramverk som föreslås är att yrkesprovet ska vara ett gemensamt engagemang från skola och arbetsliv vilket innebär att Skolverket tillsammans med ledamöter i de nationella programråden ska ta fram yrkesprov. Utredningen beskriver att införandet av yrkesprov kommer att innebära en nationell styrning där branscherna och Skolverket kommer att formulera hur eleverna ska förevisa sitt yrkeskunnande.

MYH vill uppmärksamma att införandet av yrkesprov inom kommunal vuxenutbildning, tillsammans med en förlängning av pilotverksamheten med NY, skulle kunna innebära att liknande yrkesutgångar på SeQF nivå 4 kan utbildas både inom kommunal vuxenutbildning och den nya utbildningsformen NY – men med olika förhållningssätt till branschkrav och olika typer av certifieringar.

NY utgår från yrkeshögskolans modell, som bygger på att branscher själva värnar kvaliteten och så långt som möjligt samordnar krav på utbildningar och det innehåll som krävs för att behärska en yrkesroll.

Om yrkesprov införs inom kommunal vuxenutbildning, samtidigt som pilotverksamheten med nationell yrkesutbildning förlängs eller blir en permanent utbildningsform, ser MYH att det behöver vara tydligt för branscher och arbetsgivare med kompetensbehov på SeQF nivå 4 hur de olika utbildningsformerna förhåller sig till branschkrav, certifieringar eller motsvarande. Här blir samverkan mellan involverade myndigheter och andra aktörer en viktig fråga framöver, för att olika utbildningsformer ska komplettera och inte konkurrera med varandra.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören efter föredragning av Helén Björnsdotter och Svante Sandell. I den slutliga handläggningen har Carina Larsson och Christer Bergqvist deltagit.

Magnus Wallerå
Generaldirektör